

Saving and Living Expense Behaviors of the Elderly in Ban Tak District, Tak Province

Yuphin Meechaicharoen¹ and Sarinya Supattranon²

Received: December 18, 2022

Revised: February 19, 2023

Accepted: March 25, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study saving behavior and saving reasons; 2) to study the relationship between saving behavior and saving reasons; and 3) to study the living spending behavior of the elderly in Ban Tak District, Tak Province. Data were collected by questionnaires from a sample of 361 elderly people in Ban Tak District, Tak Province, using a systematic random sampling method. The statistics used in data analysis were descriptive statistics and correlation statistics. The results of the research revealed that 1) the saving behaviors of the elderly were deposits in cooperatives and agricultural banks (BAAC) at the highest with an average of 4.02, followed by policy savings at a high level with an average of 3.66. The purchase of lottery tickets was moderate with an average of 2.90 and real estate savings had an average of 2.67, respectively; 2) reasons for selecting saving behavior for living of the elderly were, namely it had no risk and quickly converted to cash with an average of 3.76 and 3.76 respectively, including receiving a very high return with an average of 3.49 and being moderately tax deductible with an average of 2.85.; 3) the relationship

¹⁻² Rajamangala University of Technology Lanna Tak

Corresponding author, e-mail: yuphin1250@gmail.com, Tel. 093-2959612

between saving behaviors and saving reasons had a high level of correlation and they were in the same direction at the statistical significance level of 0.01; and 4) living spending behaviors found that the elderly had expenses for emergency expenses and for taking care of their families at the highest level of 4.31 and 4.22, respectively, including medical expenses at the high level with an average of 3.23. In addition, expenses for general use were moderate with an average of 2.95, and expenses related to the purchase of low-level properties were at an average of 2.25.

Keywords: Savings, the Elderly, Cost of Living

พฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ยุพิน มีใจเจริญ¹ และสรินยา สุภัทรานนท์²

Received: December 18, 2022

Revised: February 19, 2023

Accepted: March 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออม และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 361 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และ สถิติสหสัมพันธ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการออมได้แก่ การฝากสหกรณ์และฝากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส.) ระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ การออมกรรมธรรมะระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 การซื้อสลากระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และการออมอสังหาริมทรัพย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ตามลำดับ 2) เหตุผลการเลือกพฤติกรรมการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุได้แก่ ไม่มีความเสี่ยงและเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และ 3.76 ตามลำดับ รวมถึงได้รับผลตอบแทนสูงระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และสามารถลดหย่อนภาษีได้ระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ พบว่า ผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินและเพื่อดูแลครอบครัว

²⁻² มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Corresponding author, e-mail: yuphin1250@gmail.com, Tel. 093-2959612

ระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และ 4.22 ตามลำดับ รวมถึงค่ารักษาพยาบาลระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 นอกจากนั้นแล้วยังมีค่าใช้จ่ายเพื่อใช้สอยทั่วไประดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการซื้อทรัพย์สินระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25

คำสำคัญ: การออม, ผู้สูงอายุ, ค่าใช้จ่ายดำรงชีพ

บทนำ

การสูงวัยของประชากรมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ในปีค.ศ. 2021 ประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น อิตาลี และโปรตุเกส สำหรับทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์แล้ว รวมถึงประเทศสมาชิกอาเซียน 7 ประเทศได้เป็นสังคมสูงอายุแล้วเช่นเดียวกัน อันดับสูงสุดคือสิงคโปร์ รองลงมาคือไทย เวียดนาม มาเลเซียและอินโดนีเซียตามลำดับ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2565) สำหรับประเทศไทยได้เตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้เห็นได้จากหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนได้ศึกษาวิจัยเตรียมพร้อมด้านสาธารณสุข ด้านสังคมเพื่อรับมือกับการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น รวมถึงผู้สูงอายุก็ตระหนักถึงการปรับตัวเพื่อเข้าสู่วัยชรา (ลลิตา ลวนะลาภานนท์, 2558) ที่สามารถพึ่งพาตนเองไม่ว่าจะด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุขภาพทางการเงินที่ผู้สูงอายุหลายคนมีความกังวลกับรายได้ที่อาจไม่พอกับค่าใช้จ่าย ทำให้ผู้สูงอายุต้องปรับพฤติกรรมการบริหารการเงินเนื่องจากรายได้อาจลดลง เช่น การบริหารการออม การบริหารค่าใช้จ่าย อันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีพอยู่ได้ไม่เป็นภาระของสังคม

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ระบุว่าผู้สูงอายุหมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (อุไรวรรณ รุ่งไธรัญ, 2559; สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, 2553) เป็นกลุ่มบุคคลตามกฎหมายพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่กำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนดูแลจากภาครัฐ ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้สูงอายุก็ตระหนักได้และดูแลตัวเองโดยเฉพาะด้านการบริหารเงินออม การออมในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการออมเพื่อนำมาใช้จ่ายในวัยเกษียณแต่เป็นการนำเงินที่เก็บไว้แล้วมาบริหารหาช่องทางในการออมเพื่อไว้ใช้ในการฉุกเฉินของช่วงชีวิตที่ยังเหลืออยู่ จึงเป็นการออมในลักษณะที่

สามารถนำเงินกลับมาใช้ได้อย่างรวดเร็วหรือมีสภาพคล่องทางการเงินสูงเมื่อต้องการใช้ การออมในที่นี้จึงหมายถึง การเก็บเงินเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ได้รับผลตอบแทน นำเงินที่มีอยู่เก็บไว้ในรูปของเงินฝากธนาคารพาณิชย์ หุ้นสหกรณ์ ประกันชีวิต การซื้อพันธบัตร สลากออมทรัพย์ การซื้อทองคำ (ธนาวุฒิ ธีรกิติกรและสมศรี เว็นทอง, 2563) ถือเป็นเทคนิคการบริหารการเงิน หลังเกษียณที่ชาญฉลาดด้วยการบริหารรายจ่าย ลดภาระหนี้สิน จัดสรรเงินก้อนสุดท้ายที่ก่อเกิดรายได้ งานวิจัยเกี่ยวกับการออมของผู้สูงอายุมีนักวิจัยหลายรายได้ให้ความสนใจศึกษาไว้เช่น สุขมาส อังศุโชติ (2558) ศึกษาอิทธิพลของลักษณะชุมชนต่อโมเดลการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาพบว่าสภาพทางการเงินและลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลทางบวกต่อการออมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึง ญภัทรา ภูรภัทเกียรติกุล และธีรเดช สอนงทวีพร (2562); พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ (2563) ศึกษาศักยภาพการออมและการประกอบอาชีพของผู้สูงวัยเพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในภาคเหนือตอนบนพบว่าในพื้นที่จังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน โรงเรียนผู้สูงอายุมิมีบทบาทการส่งเสริมผู้สูงวัยในการออมและการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงวัยโดยส่งเสริมอาชีพที่ไม่ต้องใช้แรงงานมากสามารถทำที่บ้านได้ เช่น ฝึกทำขนมพื้นบ้าน ข้าวแต่น ข้าวแคบ การจักสาน การจัดตุ๊ก การทำดอกไม้ การทำดอกไม้จากผ้าและกระดาษ การทำตุ๊กกระดาษเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุไม่มีรายได้และรายได้ต่ำมากไม่คงที่ไม่เพียงพอต่อการออม นักเรียนผู้สูงอายุไปโรงเรียน เพราะมีความสุขที่ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้พัฒนาการทางกาย ใจอารมณ์และสังคมรวมถึงการได้พบผู้สูงวัยกลุ่มเดียวกันไม่เหงา ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยบางส่วนผู้วิจัยเห็นว่ายังมีการศึกษาการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมในช่วงสูงวัยหรือวัยหลังเกษียณในชุมชนชนบทมีไม่มาก

สำหรับผู้สูงอายุอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในสภาพสังคมชนบท อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะการดำรงชีวิตที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ลำพังคนเดียวและอยู่ลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันเพิ่มสูงขึ้นเพราะลูกหลานไปทำงานต่างจังหวัดเป็นส่วนมาก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุอำเภอบ้านตาก เพื่อได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สนับสนุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือการวางนโยบายส่งเสริมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ประชากรในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตากจำนวน 6,078 คน (สาธารณสุขอำเภอบ้านตาก, 2565) ใช้ตาราง Krejcie and Mogan (พระนิทัศน์ อธิปญโญ (วงศ์วังเพิ่ม), พระวุฒิพงษ์ แก้วแกมตา และปรัชญา มีโนทองมหาศาล, 2565) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 361 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา) และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพผู้สูงอายุพัฒนาจากความหมายของการออมเพื่อใช้ในการฉุกเฉินของช่วงชีวิตที่ยังเหลืออยู่ จึงเป็นการออมในลักษณะที่สามารถนำเงินกลับมาใช้ได้อย่างรวดเร็วหรือมีสภาพคล่องทางการเงินสูงเมื่อต้องการใช้ การออมในที่นี้จึงหมายถึง การเก็บเงินเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ได้รับผลตอบแทน เช่นเงินฝาก ธนาคารพาณิชย์ ประกันชีวิต การซื้อสลากออมทรัพย์ (ธนาวุฒิ อธิกิติกรและสมศรี เว็นทอง, 2563) ดังนั้นแบบสอบถามจึงประกอบด้วย พฤติกรรมการออม (ได้แก่ การฝาก ธกส., การออมสลาก, การออมกรมธรรม์, การออมอสังหาริมทรัพย์, การออมแชร์) เหตุผลการออม (ได้แก่ ไม่มีความเสี่ยง, ผลตอบแทนสูง, ลดหย่อนภาษี, เปลี่ยนเป็นเงินสดเร็ว) และพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ (ได้แก่ ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน, ค่ารักษาพยาบาล, ซื้อทรัพย์สิน, ดูแลครอบครัว, เพื่อใช้จับจ่ายใช้สอย) ซึ่งแบบสอบถามประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 รายมีค่าดัชนีความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย: IOC) เท่ากับ 0.97 ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 กรณีผู้เชี่ยวชาญ 3 ราย และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) Cronbach's Alpha ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 รวมถึงสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสหสัมพันธ์ Correlation เพื่อดูทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรออมและการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตากจังหวัดตาก เกิดจากการเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง 361 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก

(N=361)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	73	20
หญิง	288	80
อายุ		
60 - 70 ปี	206	57
71 - 80 ปี	119	33
81 ปีขึ้นไป	36	10
สถานะ		
โสด	79	22
สมรส	203	56
หม้ายหย่าร้าง	79	22
การศึกษา		
ปริญญาตรี	-	-
อนุปริญญา	22	6
ม.1-6	36	10
ต่ำกว่า ป.6	303	84

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตากจำแนกตามเพศชายจำนวน 73 คนหรือร้อยละ 20 และเพศหญิงจำนวน 288 คนหรือร้อยละ 80 จำแนกตามอายุ 60-70 ปีมีจำนวน 206 คนหรือร้อยละ 57 อายุ 71-80 ปีมีจำนวน 119 คนหรือร้อยละ 33 และอายุ 81 ปีขึ้นไปมีจำนวน 36 คนหรือร้อยละ 10 จำแนกตามสถานะโสดมีจำนวน 79 คนหรือร้อยละ 22 สถานะสมรสมีจำนวน 203 คนหรือร้อยละ 56 และสถานะหม้ายหย่าร้างมีจำนวน 79 คนหรือร้อยละ 22 จำแนกตามการศึกษาระดับอนุปริญาามีจำนวน 22 คนหรือร้อยละ 6 ระดับม.1-ม.6 มีจำนวน 36 คนหรือร้อยละ 10 และต่ำกว่า ป.6 มีจำนวน 303 คนหรือร้อยละ 84 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

พฤติกรรมการออม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	
		มาตรฐาน	การแปลผล
การฝาก ธกส.	4.02	1.04	มากที่สุด
การออมสลาก	2.90	1.27	ปานกลาง
การออมกรมธรรม์	3.66	1.11	มาก
การออมอสังหาริมทรัพย์	2.67	1.28	ปานกลาง
การออมแชร์	2.36	1.15	น้อย

พฤติกรรมการออมหรือวิธีการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการออมในรูปแบบของการฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือ ธกส. อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 รองลงมาคือ การออมกรมธรรม์อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11 ส่วนการออมสลากและการออมอสังหาริมทรัพย์อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และ 2.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27 และ 1.28 ตามลำดับ และการออมแชร์อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15

ตารางที่ 3 เหตุผลการเลือกพฤติกรรมการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

เหตุผลการเลือกพฤติกรรมการออม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ไม่มีความเสี่ยง	3.76	0.97	มากที่สุด
ผลตอบแทนสูง	3.49	1.00	มาก
ลดหย่อนภาษี	2.85	1.36	ปานกลาง
เปลี่ยนเป็นเงินสดเร็ว	3.76	1.02	มากที่สุด

เหตุผลในการเลือกพฤติกรรมการออมหรือวิธีการออมของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าการไม่มีความเสี่ยง และการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 และ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 ตามลำดับ และการได้รับผลตอบแทนสูงอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 และสามารถลดหย่อนภาษีได้อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.36

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

พฤติกรรมการออม	เหตุผลการเลือกพฤติกรรมการออม			
	ไม่มีความเสี่ยง	ผลตอบแทนสูง	ลดหย่อนภาษี	เปลี่ยนเป็นเงินสดเร็ว
การฝาก ธกส.	0.887**	0.861**	0.871**	0.680**
การออมสลาก	0.914**	0.926**	0.971**	0.574**
การออมกรมธรรม์	0.939**	0.905**	0.902**	0.642**
การออมอสังหาริมทรัพย์	0.893**	0.935**	0.953**	0.479**
การออมแชร์	0.861**	0.916**	0.933**	0.489**

**Sig<0.01

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมและเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมการออมพบว่า การฝาก ธกส. การออมสลาก การออมกรมธรรม์ การออมอสังหาริมทรัพย์ และการออมแชร์กับเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมการออม (ได้แก่ ไม่มีความเสี่ยง, ผลตอบแทนสูง, ลดหย่อนภาษี) อยู่ในระดับมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับการฝาก ธกส. การออมสลาก การออมกรมธรรม์ การออมอสังหาริมทรัพย์ และการออมแชร์กับเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมการออม (ได้แก่ เปลี่ยนเป็นเงินสดเร็ว) อยู่ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	4.31	0.93	มากที่สุด
ค่ารักษาพยาบาล	3.23	1.05	มาก
ซื้อทรัพย์สิน	2.25	1.27	น้อย
ดูแลครอบครัว	4.22	0.99	มากที่สุด
เพื่อใช้จับจ่ายใช้สอย	2.95	1.02	ปานกลาง

พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตากพบว่า ผู้สูงอายุจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 ค่าใช้จ่ายเพื่อดูแลครอบครัวในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาพยาบาลในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 ค่าใช้จ่ายเพื่อใช้จับจ่ายใช้สอยในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 และค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อทรัพย์สินในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตากส่วนใหญ่แล้วเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีสถานะสมรสและมีบางส่วนมีสถานะหม้ายหย่าร้างและมี

การศึกษาต่ำกว่า ป.6 พฤติกรรมการออมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะฝากเงินไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือ ธกส. รวมถึงการออมสลากซึ่งต้องออมผ่านธนาคารเช่นกัน นอกจากนั้นแล้วยังออมในรูปของกรมธรรม์และการออมอสังหาริมทรัพย์ มีผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ยังมีการออมในรูปแบบแชร์ และมีเหตุผลในการเลือกวิธีการออมหรือพฤติกรรมการออมเพราะไม่มีความเสี่ยงที่เงินจะสูญหาย สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วพร้อมใช้เพื่อเกิดเหตุฉุกเฉินในชีวิตรวมถึงได้รับผลตอบแทนที่สูงและยังสามารถลดหย่อนภาษีได้ ซึ่งพฤติกรรมการออมและเหตุผลการออมของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตากมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติแสดงให้เห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีเหตุผลในการเลือกวิธีการออม ทั้งนี้พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตากยังแสดงให้เห็นว่าให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายยามฉุกเฉิน การใช้จ่ายเพื่อดูแลครอบครัวและการรักษาพยาบาลมากที่สุด รองลงมาจึงเป็นการใช้จ่ายใช้สอยในครอบครัวและการซื้อทรัพย์สิน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตากให้ความสำคัญเชื่อถือในการออมเงิน การซื้อสลากกับธนาคาร และนิยมที่จะทำประกันชีวิต การออมอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้ลูกหลานยามไม่มีชีวิตแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ เจริญลักษณ์ และธนภรณ์ เนื่องพลี (2561) พบว่า มีการออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงิน เช่น เงินฝากในธนาคาร การซื้อสลากออมสิน การทำประกันชีวิต ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุพบว่า สถาบันการเงินมีความมั่นคง เชื่อถือได้ ส่วนการทำประกันชีวิตจะได้รับความคุ้มครองหรือผลประโยชน์ตามกรมธรรม์เพราะต้องการให้ลูกหลานสบายแม้ว่าจะเสียชีวิตไป และออมไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยเพื่อให้ตนสามารถใช้ชีวิตบั้นปลายได้อย่างมีความสุข โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาลูกหลาน รวมถึงวนิดา อินทสาร (2564) ศึกษารูปแบบการออมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุของประชาชนในจังหวัดชุมพร พบว่า รูปแบบการออม 3 อันดับแรก คือ เงินฝากประจำ, สลากธนาคาร และเงินฝากออมทรัพย์ ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

จากการได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านตากจังหวัดตากซึ่งถือเป็นพื้นที่ชุมชนชนบททำให้ได้ทราบถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการออมและการใช้จ่ายดำรงชีพของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุในชนบทจะมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เห็นได้ว่าผู้สูงอายุใน

อำเภอบ้านตากให้ความเชื่อถือในการออมกับสถาบันการเงินของรัฐโดยเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์สูงมากเพราะเชื่อว่าจะไม่มีความเสี่ยงให้ผลตอบแทนสูงและเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วและพร้อมนำไปใช้จ่ายเพื่อครอบครัวและเพื่อสุขภาพ ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการออมอื่น ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุจะมีรายได้เพิ่มขึ้นหากมีช่องทางการออมที่มากกว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปขยายผลกับผู้สูงอายุในชุมชนชนบทอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาผู้สูงอายุควรให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในหลายรูปแบบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การลงทุนในตราสารหนี้ หรือกองทุนรวม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยสภาพการเบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้นหากมีการศึกษาต่อไปควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการทางการเงินการใช้จ่ายเงินของผู้สูงอายุเพื่อเป็นประโยชน์ที่จะช่วยส่งเสริมผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ญภัทรา ภูรภัทเกียรติกุลและธีรเดช สอนองทวีพร. (2562). สภาพะการการออมของ ประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนวัยผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 1-14.
- ธนาวุฒิ ธีรกีตติกรและสมศรี เวินทอง. (2563). แนวทางการออมเงินเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณการทำงานของประชากรในภาคกลาง. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม*, 2(2), 40-58.
- พระนิทัศน์ ธีรปัญญา (วงศ์วังเพิ่ม), พระวุฒิพงษ์ แก้วแกมตาและปรัชญา มีโนนทองมหาศาล. (2565). การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 18(83), 1-9.

- พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์. (2020). การพัฒนาศักยภาพของการออมและการประกอบอาชีพ ของผู้สูงวัยเพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในภาคเหนือตอนบน. *วารสารธรรมวัตร*, 1(1), 39-48.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2565). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลลดา ลวนะลาภานนท์. (2558). *คุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้สูงอายุในตำบลคลองรี อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วนิดา อินทสาร. (2564). ปัจจัยเชิงประจักษ์ที่ส่งผลต่อการบริหารเงินออมเพื่อเตรียมความพร้อม ก่อนวัยสูงอายุของประชาชนในจังหวัดชุมพร. *วารสาร Journal of KMITL Business school*, 11(2), 46-56.
- วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์และธนภรณ์ เนื่องพลี. (2561). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 3061-3074.
- สาธารณสุขอำเภอบ้านตาก. (2565). *จากหมอรู้อัจฉริยะ*. เข้าถึงได้จาก https://3doctor.hss.moph.go.th/main/rp_tambon?region/บ้านตาก
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ 2546ปรับปรุง 2553*. (2553). กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุภมาส อังคุโชติ. (2558). อิทธิพลของลักษณะชุมชนต่อโมเดลการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ ในจังหวัดนนทบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 10(2), 1-16.
- อุไรวรรณ รุ่งไธรัญ. (2559). ทศนคติของผู้สูงอายุที่มีต่อสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุพ.ศ. 2546 ในการร่วมกิจกรรม ณ สวนสาธารณะของ กรุงเทพมหานคร. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 8(1), 122-136.